

Őszi takarmányborsó

Az őszi takarmány borsó jelentősége az őszi keveréktakarmányok között van. Magas fehérjetartalma miatt a takarmánykeverékeknek, a különböző tápoknak alkotórésze és zöldtakarmányként is értékes növény, valamint jelentős szerepet tölt be a vetésváltásban is.

Kedvező tulajdonságai a következők:

- Sekélyen gyökerezik.
- A talajt legfeljebb 100-110 cm mélységig szárítja ki.
- Korán lekerül.
- A talajt a növényvel szimbiózisban élő rizóbiumbaktériumok nitrogénben gazdagítják.
- A borsó után következő őszi búza 1,0-1,5 t/ha-ral nagyobb termést ad.
- Termesztése kitűnően illeszthető a vetésváltásba.
- Jó szárazságtűrő képességgel rendelkezik.
- Jó illetve közepes ökológiai viszonyok között 150-200 cm magasra is megnő.
- Levele sötétzöld színű, virága lila, hüvelye zöld, magja apró zöldes-szürkés barna színű.
- **Termőhelyigénye:** belvizektől és gyomoktól mentes alföldi és kisalföldi mezőségi talajok, valamint a közékötött erdőtalajok és kötött réttalajok felelnek meg termesztő közegként.
- **Előveteménye:** kalászos növény legyen, de lehet repce, mák, len is. Kerülni kell a hüvelyes és pillangós szálastakarmány-növényeket. **Önmaga után 4 évig nem vethető.** Az őszi gabonának ideális előveteménye, mivel korán lekerül és nitrogénben gazdag talajt hagy maga után.
- **Talajelőkészítése:** megegyezik az őszi búzáéval, 8-10 cm mélyen kell a magágyat szeptember közepére biztosítani, nagyon lényeges, hogy gyommentes legyen.
- **Tápanyagigény:** nitrogén adagja ne legyen több, mint **30-40 kg/ha indító tápanyag**. A jól áttelelt és tavasszal erőteljesen induló őszi borsó fejrágázása el is maradhat, ha őszel túlságosan megerősödik, télen kifagyhat, ezért óvakodjunk a túl bő nitrogén adagoktól. Foszfor és kálium igénye a talaj típusától függően jelentősebb.
- **Vetés: szeptember legvége október közepe.** Korábbi vetés esetén túlságosan megerősödik, fagyérzékenysége fokozódik.
- Ha négy-öt lomblevelés stádiumba megy a télbe, hótakaró nélkül akár -25 0C-ot is elvisel anélkül, hogy állománya jelentősen megritkulna.
- Vetőmag normája a tavaszi borsóénál lényegesen alacsonyabb, amely részben a kisebb ezermagtömegének, részben a jó bokrosodó képességének köszönhető.
- Ezermagtömege: 75-100g.
- **Tiszta vetésben vetőmag mennyisége 130-140 kg/ha, búzával keverten 100-120 kg/ha őszi borsó, 40kg/ha kései erős szárú búza.**
- A vetés **csávázott vetőmaggal, gabona sortávra 4-6 cm mélyen** történjen.
- **Ápolás:** a gyomirtás tiszta vetésben megegyezik a tavaszi borsóéval, érdemes két alkalommal elvégezni. Társnövényvel vetve gyomirtásra nincs szükség. Cirsium arvense (mezei acat) és Matricaria inodora (eb szikfű) jelenléte esetén a preventív védekezést ajánljuk.
Rovarkártevők ellen (pattanóbogarak, bagolylepke), ha zölden etetjük nem kell védekezni. Magtermesztés estében, virágzáskor védekezni kell a zsizsik és ha szükséges levéltetvek ellen. Célszerű a rovarölő védekezéssel egy menetben lisztharmat elleni készítményt is kijuttatni.
Vetőmagtermesztés esetén az állandóan jelenlevő mozaik vírussal fertőzött tövek eltávolítása szükséges.
- **Betakarítása:** mind tiszta vetésben, mind kalászos keverékben a virágzás kezdetétől a hüvelykötődés idejéig adja a legnagyobb zöld tömeget, de folyamatos betakarítása április közepétől június elejéig tarthat.
A lucerna első növedéke előtt már kiváló minőségű zöldtakarmányt ad.

A hektáronkénti zöldtermés nagy mértékben függ az ökológiai feltételektől és a betakarítás idejétől. Kísérleti adataink szerint a **zöldtömeg 30-70 tonna között** változik, **magtermése 1,2-3 t/ha között** alakult.

Kevert vetés estén az átlagtermés 0,8-1,9 tonna őszi borsó és 2-3,5 tonna őszi búza hektáronként.

Betakarítása egybeesik a búza betakarításával. A termés triórral könnyen szétválasztható. A magpergésre nem érzékeny, **július legelején egymenetben** betakarítható.

P R I M A G

— 1991 —